

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 6. Vtrum matrimonium sine benedictione sacerdotali contractum, sit
Sacramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

matrimonium, cum qua docetur nuptiale non fuisse mysterium: loquitur autem Leo de concubina.

Dices Secundò: Canon *Cum Societas*. Cum, inquit, Societas nuptiarum ita ab initio sit instituta, ut præter commixtionem sexuum non habeant in se Christi & Ecclesie coniunctionis Sacramentum, non est dubium illam mulierem non pertinere ad coniugium.

Respondeo: Gratianum non rectè hunc Canonem citare. Contrarium enim verum est: illud enim (non) tolli debet, ut patet ex epistola Leonis loco citato: sic enim legendum, *ut præter commixtionem sexuum, habeant in se Christi & Ecclesie Sacramentum*, ut rectè Couarr. 2. p. cap. 7. §. 4. n. 20. Ex hoc loco Gratiani deceptus quoque videtur Innocentius III. Cap. *Debitum*, de Bigamis non ordinandis: ubi dicit, *Coniugium illud, quod non est commixtione corporum consummatum, non pertinet ad illud coniugium designandum, quod inter Christum & Ecclesiam per incarnationis mysterium est contractum*. Nam reuerè coniugium Christianorum, etiam ante copulam, significat Christi & Ecclesie conubium, quod supponit coniunctionem Verbi & carnis, quæ per unionem hypostaticam facta est: non enim poterat Christus esse sponsus Ecclesie, nisi assumpta carne fieret illi similis: debent enim coniuges esse duo in carne una.

Dices Tertio: Matrimonium efficit, ut duo sint in carne una, & hoc Apostolus dicit esse magnum Mysterium: atqui non sunt duo in carne una ante copulam: ergo ante copulam non est Sacramentum.

Esse duos in carne una, fit per Matrimonium etiam ante copulam.

Respondeo Negando Minorem: Nam esse duos in carne una, non est, duos commisceri reipsa, sed est duos haberi tanquam unam carnem, & unam personam perfectam personam; quod fit etiam ante copulam: nam alter habet potestatem corporis alterius perinde ac si esset suum. Sic fictione Iuris testator & heres, procurator & dominus censentur una persona.

Dices Quarto: Matrimonium interdum contrahitur per ipsam copulam maritali affectu tentatam, præsertim ante Concilium Tridentinum, & etiam post, ubi illius decretum de Reformatione matrimonij non est promulgatum: ergo tunc saltem copula pertinet ad essentiam matrimonij.

Quo casu, & quomodo copula pertinet ad substantiam Matrimonij.

Respondeo: Admitto in eo casu copulam pertinere ad substantiam illius Matrimonij, non quidem quatenus est copula carnalis, sed quatenus est signum exprimens consensum præsentem in Matrimonio: quomodo nutus, & alia signa consensum insignantia, pertinent ad rationem huius contractus. Nam de substantia huius contractus est, ut fiat per aliqua signa consensûs expressiva, qualiacumque demum illa sint: hoc enim nihil refert. Notandum autem, in hoc casu, per ipsum cõplexum carnalem gratiam conferri, sicut confertur per verba, quando verbis contrahitur. Neque hoc mirum videri debet: quia, cum sit res quædam naturalis à Deo instituta, quæ etiam meritorie fieri possit, non est censenda inepta, ut fiat instrumentum gratiæ conferendæ, modò alioqui contrahentes sint dispositi. Ita tenet communis sententia Doctorum.

DUBIUM VI.

Utrum Matrimonium sine benedictione Sacerdotali contractum, sit Sacramentum?

37 **M**elchior Canus lib. 8. de locis cap. 5. multis rationibus docet, probabilius videri,

illud dumtaxat Matrimonium esse Sacramentum, quod sacerdotali benedictione fuerit consecratum: formam enim Matrimonij, ut Sacramentum est, esse illa verba Sacerdotis, *Ego vos coniungo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*: Materiam autem huius Sacramenti esse verba coniugum consensûs expressiva. Alia matrimonia, quibus benedictio Sacerdotis non accesserit, esse quidem veros contractus, non tamè esse vera Sacramenta, quòd forma sacramentalis desit. Idem omnino videtur sentire Concilium Colonienſe celebratum anno 1536. cap. de Sacramento Matrimonij. §. *Elementum*, & §. *Hunc Canonem*. & §. *de Ministro*, ubi etiam expressè ait, *Clandestina matrimonia non esse Sacramenta*.

Concil. Colonienſe.

Respondeo, & Dico Primo: Certum est Matrimonium contractum absque benedictione Sacerdotis inter Christianos esse verum Sacramentum. Est communis sententia Doctorum.

Communis sententia est esse Sacramentum.

Probatur Primo: Ex Concilio Florentino, ubi cum Concilium dixisset, *septimum Sacramentum est Sacramentum Matrimonij*, mox subiicit, *Causa efficiens Matrimonij est regulariter mutus consensus per verba de presenti expressus*. Unde infero: Si consensus mutus efficit Matrimonium, non ergo benedictio Sacerdotis. Vbi Notandum: Quando Concilium dicit *Matrimonium per verba de presenti expressum esse causam efficientem Matrimonij*, tunc loqui de vinculo Matrimonij, quod per Sacramentum efficitur; huius enim vinculi causa efficiens est hic consensus per verba expressus: nam respectu contractus, consensus ille per verba expressus potius est causa formalis, quam efficiens. Unde sequitur Primo, Benedictionem Sacerdotis nihil efficere ad vinculum, ac proinde esse merè extrinsecam huic Sacramento. Secundo, sequitur, non esse alium ministrum, quàm ipsos contrahentes: hi enim soli per mutuum consensum verbis expressum efficiunt vinculum Matrimonij, ut docet Concilium. Ratio est: nam ea est natura contractuum, ut ipsi contrahentes suo consensu se ligent, nec egeant ab alio obligari. Secus est in alijs Sacramentis; nemo enim se regenerat, aut absoluit, aut consecrat, aut ordinat, aut vngit.

Concil. Florentinum.

Ministri huius Sacramenti non sunt alij, quàm ipsi contrahentes.

Concil. Tridentinum.

Probatur Secundo: Ex Concilio Tridentino sess. 24. in principio, ubi aperte insinuat Christum nihil addidisse primæ institutioni matrimonij, præter gratiam: unde infero, *Matrimonium in lege Evangelica veteribus coniugis, per Christum, gratiâ præstare, ideoque esse legis novæ Sacramentum*. Idem Concilium cap. 1. de Reformatione Matrimonij, docet *Matrimonia clandestina, quamdiu ab Ecclesia non fuerint irritata, non solum fuisse legitima, sed etiam rata*: atqui Matrimonia non dicuntur rata, nisi ratione Sacramenti, ut patet ex Cap. *Quanto*, De Diuortijs, ubi dicitur Matrimonium infidelium posse dissolui altero ad fidem conuerso, quia non fuit ratum; nempe quòd Sacramenti sanctitas defuerit. Vide Couarr. 2. parte c. 1. §. vnico, n. 4. ubi optime distinguit ex Iure *Matrimonium legitimum, ratum, & consummatum*.

Probatur Tertio: Si illa benedictio est necessaria, cur Ecclesia non curauit eam olim clandestinis matrimonijs adhiberi? Cur nunquam explicuit eam esse necessariam, ad homines à clandestinis matrimonijs auertendos? Sanè vel ignorauit esse necessariam, & proinde ignorauit id quod est necessarium ad substantiam Sacramenti, quòd dictu nefas est; vel si sciuit, cur rem tanti momenti nunquam explicuit?

Ratio efficiens huius sententiæ.

Petos:

38
Varię sen-
tentię de
materia &
forma ma-
trimonij,

Petes: Si verba Sacerdotis nō sint forma huius Sacramenti, quānam igitur est alia forma vel materia, cūm non videatur alia commodē posse assignari?

Respondeo: Etsi hīc sint varię opiniones Doctorum, omnes tamen conueniunt formā non esse benedictionem Sacerdotis.

Quidam igitur dicunt consensum expressum personarum idonearum esse materiam: verba autem vel signa, quibus exprimitur hic consensus, esse formam. Ita Nauar. c. 22. n. 20. Sed hęc sententia non videtur vera: Vel enim per consensum expressum intelligit nudum consensum, vt distinguitur à verbis vel signis externis; & sic nō potest esse materia, quia non est sensibilis: Vel intelligit consensum, vt includit verba, quibus exprimitur; & sic est quidē sensibilis, sed nihil relinquitur quod possit esse forma: ipsa enim materia includet formam Sacramenti; nam post consensum expressum nihil amplius superest. Adde, consensum potiūs debere habere rationem formę, quā signa externa, quibus exprimitur.

Alij dicunt coniugum verba sibi vicissim esse materiam & formam. Ita Sotus dist. 26. q. 2. a. 1. & multi alij. Sed hi confundunt materiam & formam, cūm rectē possint distingui.

Vera sen-
tentia,

Respondeo & Dico Secundō: Corpora contrahentium esse materiam: verba, quibus contrahunt, esse formam. Ita Couar. 2. parte in Epitome 4. Decretal. c. 1. §. vnico, n. 8. & Adrianus qu. 1. de Matrimonio. Eandem insinuat Palud. dist. 26. q. 4. Probat: quia in reliquis contractibus res, de qua contrahitur, siue quę per contractum datur & accipitur, est materia: verba autem contrahentium, quibus exprimitur consensus, sunt forma contractus: Vt, materia contractus emptionis & venditionis, est domus, ager, pannus; materia mutui est res habens functionem: verba autem, quibus hæ res transferuntur, dicuntur forma contractus. Ergo pari modo, cūm per contractum matrimonij vir & mulier transferant corpora sua vtrōque in alterius potestatem, ipsa corpora erunt materia contractus; verba autem, quibus exprimitur suum consensum, & transferunt ea, erunt forma; ac proinde erunt materia & forma Sacramenti: nō enim querenda est alia materia & forma contractus, & alia huius Sacramenti, cūm ipse contractus sit euentus in Sacramentum; vt colligitur ex Concilio Trident. sess. 24. in principio. Notandum tamen, ad formam huius Sacramenti etiam pertinere omnem solemnitatem necessariam ad substantiā contractus, qualis est *presentia Parochi, & duorum testium*; sicut ad formam aliorum contractuum similes solemnitates, presertim in foro externo pertinere censentur.

Quomodo
presentia
Parochi
spectet ad
formam sa-
cramenti.

39
1. Obiectio
Cani.

Contra hanc doctrinam multa obijcit Canus. Pręcipua sunt: Primō: Sacramenta sunt cęremonię sacrę, actusque religionis: sed matrimonium contractum sine Ministro nihil habet facti aut religiosi: ergo &c.

Soluitur.

Respondeo Negando Minorem: Nam verba coniugum, quatenus ex Christi institutione rem sacram significant & efficiunt (scilicet vnionem non solum corporum, sed etiam animorum) vere sacra sunt: sicut ablutio in Baptismo est res sacra quatenus à Christo est instituta ad significandam & efficiendam animę abluionem, etsi alioqui per se sit res naturalis. Adde, etiā ex sententia

Cani, verba coniugum debere esse sacra, & habere supernaturalem significationem & effectum: nam ipse vult ea esse materiam Sacramenti: atqui in Sacramenti non solum forma, sed etiam materia significationem & effectum supernaturalem habere debet.

Obijcit Secundō: Actuum sacramentalium non potest ratione naturali vlla reddi causa: atqui contractus matrimonij potest reddi causa iudicio naturali: ergo &c.

2 Obiectio

Respondeo: Potest quidem naturale iudicium adferre aliquam causam matrimonij, vt est contractus ciuilis; ided enim isti contrahunt, vt alter alterius habeat potestatem ad liberorum procreationem, quod etiam apud Ethnicos locum habet: non tamen potest eius reddi ratio vt est Sacramentum: nam rationem Sacramenti non potest lumen naturale ingenij humani in eo cognoscere. Vnde etsi aliquem finem huius Sacramenti possit ratio naturalis cognoscere, non tamen omnem, neque proprium Sacramenti, qui est vinculum omnino insolubile, coniunctio animorum per charitatem, & repręsentatio coniunctionis Christi & Ecclesię. Simile esset, si Eucharistia daretur Fidelibus ea quantitate, qua posset alere corpus: posset enim tunc Ethnicus reddere aliquam rationem, quare huic detur Eucharistia, nempe vt corpus alatur; sed non omnem, neque adęquatam.

Solutus,

Obijcit Tertio: Guilielmus Parisiensis lib. de Sacramentis, Tractatu de Matrimonio, cap. 9. dicit Matrimonium non habere vim Sacramentalem, nisi sacerdotali ministerio fuerit consecratum. Idem habent Patres Concilij Colonienfis, & quidam Canonistę, quos supra citauimus. Et confirmatur ex D. Thoma lib. 4. contra Gentes cap. 78. vbi dicit, Matrimoniu esse Sacramentum, quia per Ministros Ecclesię dispensatur, & quedam benedictio datur nubentibus.

3 Obiectio.

Respondeo: Decipi Guilielmum Parisiensem, & istos Colonienfes, tum vt patet ex supra dictis: tum quia insinuat iste Guilielmus necessariam esse eam benedictionem, & eas preces quę tempore sacrificij coniugatis adhibentur, quas omnino constat extrinsecas esse matrimonio, quod iam ante contractum est & benedictu per Sacerdotem, his verbis, *Ego vos coniungo* &c. in quibus verbis Canus ponit formā. Ad confirmationē ē D. Thoma: Respondeo; Eum tantum velle probare à signo, Matrimonium esse Sacramentum; nempe quia causa matrimonij ad Ecclesię Ministros pertinet, & Ecclesię benedictione ornatur. Adde, quod D. Thomas vbique contrarium expressē doceat: vnde ex vno loco obscuro non debet hoc colligi.

Solutus,

Mens D.
Thomę.

Obijcit Quarto: Euaristus epist. 1. Decretalium explicans quomodo coniugia contrahi debeant, dicit *Matrimonia aliter presumpita, scilicet sine benedictione Sacerdotum, non coniugia, sed adulteria & fornicationes censeri debere.*

4 Obiectio.

Respondeo: Euaristus non dicit, *Talia coniugia non esse Sacramenta*, quod vult Canus: sed, *ne coniugia quidem esse censenda, quin potiūs fornicationes & adulteria*: quod necessariō est intelligendū de foro externo, vbi presumitur defuisse legitimus cōsensus, quando illa omnia absunt, quę ibi requirit: alioqui certum est clandestina matrimonia, qualia ibi improbantur, semper fuisse vera coniugia, non adulteria, aut fornicationes; vt patet ex Concilio Trid. supra citato, donec Cōcilium illa irritaret.

Solutus,

Gggg Denique

Denique obijcit Canus multos Canones Pontificum & Conciliorum. Sed hi nihil aliud habent, quam in matrimonio adhiberi debere benedictionem sacerdotalem; quod omnes docent: nusquam autem insinuatur matrimonium sine hac benedictione non esse Sacramentum, aut verum matrimonium.

DVBIVM VII.

Vtrum Matrimonium contractum per Procuratores inter absentes sit Sacramentum?

40
Caietanus
negat.

Caietanus Tom. 1. Opus. 12. quæst. 1. De Matrimonio, docet matrimonium per Procuratores, vel per litteras contractum, non esse Sacramentum, donec per præsentem coniuges, saltem tacite, ratificetur.

Affirmatur

Sed dicendum est: Multò probabilius & verius esse huiusmodi matrimonium esse verum Sacramentum. Est communis ferè sententia Doctorum. Probatur ratione, ex Concilio Tridentino supra allata: Sacramentum enim Matrimonij nihil habet supra contractum civile, quàm gratiam; Dominus enim ipsum contractum in Sacramentum euexit: atqui hic contractus per Procuratores est verum matrimonium, quatenus matrimonium est contractus civilis, vt fatetur Caietanus, & definitur Cap. ultimo, in 6. de Procuratoribus: ergo est verum Sacramentum.

Obiectio
Caietani.

Dices Primò: Ex Caietano, Nullum aliud Sacramentum potest suscipi per Procuratores: ergo nec Sacramentum Matrimonij.

Soluitur.

Respondeo esse disparem rationem: quia nullum aliud Sacramentum consistit in contractu civili; hoc autem consistit in ipso contractu, cuius est ea natura vt & per litteras & per Procuratores fieri possit; sic vt obligentur, nõ ipsi Procuratores qui alieno nomine agunt, sed illi pro quibus agunt, quosve representant. Aliorum Sacramentorum actiones per alios exercita: vel suscepta: nõ habent vim, nisi in eos quorum sunt; vnde nõ possumus per alium baptizari aut confirmari &c.

Obiectio.

Dices Secundò: Hinc sequeretur posse hominẽ recipere gratiam, dum dormit: vt, si adolescens dormiat, dum eius Procurator contrahit cù puella. Similiter quòd possit peccare mortiferè, dum dormit; nempe si tunc non sit in statu gratiæ.

Soluitur.

Respondeo: Hæc non esse absurda. Potest enim conferri gratia puero carenti vsu rationis; & adulto si ante legitime dispositus baptizetur in somnis vel in amentia. Et confirmatur: Nam talis contractus est causa, cur in dormiente nascatur obligatio: quidni etiam possit esse causa, vt detur ei simul gratia, qua huic obligationi debite satisfaciat? Vnde debent se sponsi ad gratiam disponere, quando probabiliter putant suos Procuratores conuenturos.

DVBIVM VIII.

Qualis est ista gratia, qua per Sacramentum Matrimonij confertur?

41
Est hæc
gratia quæ
duplex.

Respondeo: Primò conferri gratiam habitualem seu augmentum gratiæ ex opere operato: vnde etiam potest ex attrito facere contritum, & conferre primam gratiam, quando quis bona fide existimabat se esse in gratia; sicut dictum est de alijs Sacramentis, quæ dicuntur Sacramenta viuorum. Ratio est; quia quod per se est efficax gratiæ, semper eam confert, si ex parte subiecti non

sit impedimentum, ipsumque subiectum sit legitime dispositum: Attritio autem, prudenter existimata contritio, est sufficiens dispositio in omnibus Sacramentis (excepta Eucharistia) vt supra dictum est.

Secundò: Datur auxilium speciale ad mutuam dilectionem Christianam seu spiritalem.

Tertiò: Datur auxilium ad remedium concupiscentiæ, nempe vt honestè matrimonio vtantur, sese mutuo sint contenti, & non quarant illicitas extra matrimonium voluptates.

Quartò: Datur auxiliũ ad prolem in fide Christi & timore Dei educandam. Vnde sæpè monendi sunt coniuges, vt gratiam, quam in hoc Sacramento acceperunt, excitent.

CAPVT III.

De Sponsalibus.

DVBIVM I.

Quid sint Sponsalia?

Notandum est: Sponsalia dici à spondendo; idè; vel quia olim veteres per stipulationem, quæ & sponsio dicitur, futuras sibi vxores sponderent, vt vult Couar. 1. p. c. 1. vel quia vir & mulier sibi mutuo spondent matrimonium, aut parentes illorum nomine. Hinc mulier dicitur sponsa, quasi à parète, vel à se alteri promissa; & vis dicitur sponsus, quia se ipse promisit, vel (vt quidam volunt) quia ipsi sit promissio. Cum autem in ipso matrimonij contractu etiam fiat quædam promissio, nempe futuræ copulæ (saltem implicita) factum est, vt coniuges, qui matrimonium contraxerunt, ante consummationem à parentibus sponsi vocentur; post consummationem, coniuges, maritus & vxor; & matrimonij consummatio Nuptia. Vide Hieronymum in cap. 1. Matth. & Gregorium homil. 16. in Euangelia. Citantur 2. 7. quæst. 2. Can. Coniuges. His positis:

Respondeo: Sponsalia, strictè accepta, esse futurarum nuptiarum repromissionem. Vide Couar. 1. p. epitomes c. 1. Dico, Futurarum nuptiarum, id est, futuri contractus matrimonij; Nuptia enim hæc accipiuntur pro ipso matrimonij contractu, qui promittitur in sponsalibus. Dico, Repromissio, id est, reciproca seu mutua promissio: nam antequam accedat alterius promissio, nõ cõsentur esse sponsalia. Vnde si Petrus promittat Catharinæ matrimonium, & ipsa acceptans promissionem cupiat deliberare, nascitur quidem in Petro obligatio simplicis promissionis, sed nondum sunt sponsalia, donec Catharina consentiat; quæ si datus expectet, Petrus à sua obligatione liberatur, quia nõ aliter intendit se obligare.

DVBIVM II.

Quenam requirantur ad sponsalia?

Respondeo & Dico Primò: Requiritur ætatem septennij expletã in vtroque. Patet ex Cap. Litteras, & Cap. Accessit, de Desponsatione impuberum: vbi etiam expresse dicitur, septennium debere esse expletum. Ratio, cur Iura hæc statuerint, est; quia raro ante hoc tempus est sufficiens iudicium seu prudentia ad huiusmodi obligationem. Vide D. Thomam q. 43. art. 2.

Petes;